

Materia de bacalaureat pentru subiectul al III-lea

Tabel orientativ privind încadrarea operelor într-o perioadă, într-un curent cultural/literar, într-o specie literară, într-un gen literar

Literatura română în secolul al XIX-lea		
1. Perioada pașoptistă		
Curentul cultural/literar; Orientare tematică	Specia literară/genul literar	Titlul operei, titlul studiului cultural/literar, autorul
Începuturile romantismului (manifest literar al romantismului românesc)	-	<i>Introducere</i> la <i>Dacia literară</i> de Mihail Kogălniceanu (articol-program, manifest literar al romantismului românesc) -1840
Romantism	Nuvela istorică, romantică/Genul epic	<i>Alexandru Lăpușneanul</i> de Costache Negruzzi (1840)
2. Junimismul/Perioada (Epoca) Marilor Clasici		
Curentul cultural/literar; Orientare tematică	Specia literară/genul literar	Titlul operei, titlul studiului cultural/literar, autorul
(Criticismul junimist)	-	Junimea/(Criticismul junimist), revista <i>Convorbiri literare</i> ; rolul lui Titu Maiorescu : două articole/studii reprezentative scrise de Maiorescu De exemplu poți alege două dintre studiile: <i>-În contra direcției de astăzi în cultura română;</i> <i>-O cercetare critică asupra poeziei de la 1867;</i> <i>-Eminescu și poeziile lui;</i> <i>-Comediile d-lui Caragiale.</i>
Realism: (-fantasticul este umanizat, fabulosul este tratat în mod realist prin cultivarea detaliului, individualizarea personajelor prin limbaj, umorul)	Basnă cult/Genul epic	<i>Povestea lui Harap-Alb</i> de Ion Creangă (publicat în revista <i>Convorbiri literare</i> , în anul 1877)
Realism	Nuvelă psihologică, realistă/Genul epic	<i>Moara cu noroc</i> de Ioan Slavici (publicată în 1881, în volumul <i>Novele din popor</i>)

Romantism	Poem filozofic, eglogă și elegie/Genul liric	<i>Floare albastră</i> de Mihai Eminescu (scrisă în 1872, publicată în 1873 în revista <i>Convorbiri literare</i>)
	-Poem romantic (o alegorie pe tema geniului; o meditație filozofică asupra condiției umane duale); -Poem romantic prin amestecul genurilor (epic, liric, dramatic), și al speciilor.	<i>Luceafărul</i> de Mihai Eminescu (apare în 1883 în Almanahul Societății Academice Social-Literare <i>România Jună</i> , fiind reprodus în <i>Convorbiri literare</i>) (sau alte două poezii)
Realism clasic	Comedie de moravuri/Genul dramatic	<i>O scrisoare pierdută</i> de Ion Luca Caragiale (reprezentată pe scenă în 1884)
Literatura română de la sfârșitul secolului al XIX-lea și începutul secolului al XX-lea		
3. Prelungiri ale romantismului și clasicismului (*doar pentru profilul umanist și pedagogic)		
Curentul cultural/literar; Orientare tematică	Specia literară/genul literar	Titlul operei, titlul studiului cultural/literar, autorul
-Poezia de la sfârșitul secolului al XIX-lea și începutul secolului al XX-lea nu poate fi încadrată într-un curent literar; poezia reflectă o serie de prelungiri ale romantismului și clasicismului	Elegia/Genul liric	<i>De demult...</i> de Octavian Goga (apare în volumul <i>Ne cheamă pământul</i> -1909) sau
	Caracter de idilă sau de pastorală	<i>Mânioasă</i> de George Coșbuc (publicată în revista <i>Tribuna</i> , în 1889)
Literatura română în secolul al XX-lea		
4. Perioada interbelică		
Curentul cultural/literar; Orientare tematică	Specia literară/genul literar	Titlul operei, titlul studiului cultural/literar, autorul
Modernismul	-	Eugen Lovinescu este cel care teoretizează modernismul ca doctrină estetică, dar și ca manifestare; cenaclul și revista <i>Sburătorul</i> -referiri la textele lovinesciene, principiile modernismului lovinescian -Principalele lucrări ale lui E. Lovinescu sunt: <i>Istoria civilizației române</i>

		<i>moderne</i> (1924-1925) și <i>Istoria literaturii române contemporane</i> (1926-1929)
Simbolismul -începuturile modernismului	Elegie (exprimă sentimentul de tristețe, spaima de moarte) realizată ca un monolog liric/Genul liric	Plumb de George Bacovia (a apărut în 1916, volumul <i>Plumb</i>) sau Lacustră de George Bacovia (a apărut în 1916 în volumul <i>Plumb</i>)
Modernismul (în poezie)-Expresionismul	Artă poetică modernă; meditație filosofică, confesiune elegiacă pe tema cunoașterii/Genul liric	Eu nu strivesc corola de minuni a lumii de Lucian Blaga (a apărut în 1919 în volumul <i>Poemele luminii</i>)
Modernismul (în poezie)-Estetica urâtului	Artă poetică modernă;/ Genul liric	Testament de Tudor Arghezi (volumul <i>Cuvinte potrivite</i> , 1927) sau Flori de mucigai de Tudor Arghezi (volumul <i>Flori de mucigai</i> , 1931)
Modernismul (în poezie)-Ermetism	Poem de cunoaștere, poem alegoric	Riga Crypto și lapona Enigel de Ion Barbu (publicată inițial în 1924, integrată apoi în volumul <i>Joc secund</i> -1930); etapa baladescă și orientală din lirica barbiană sau
	Artă poetică modernă/Genul liric	Din ceas, dedus...(Joc secund) de Ion Barbu (volumul <i>Joc secund</i> , 1930)
Tradiționalismul (în poezie)	Meditație/Genul liric	Aci sosi pe vremuri de Ion Pillat (volumul <i>Pe Argeș în sus</i> , 1923) sau
	Poezie de inspirație religioasă (poezie iconografică)/Genul liric	În Grădina Ghetsemani de Vasile Voiculescu (volumul <i>Pârgă</i> , 1921)
*Orientări avangardiste/Avangardismul (<u>Observație: în programa de bac pentru profilul umanist și pedagogic</u>)	Caracter elegiac/poezie lirică	Ora fântânilor de Ion Vinea (a fost publicată în revista <i>Viața românească</i> , în anul 1938)
Modernismul (în proză)	Roman psihologic, modern, subiectiv/Genul epic	Ultima noapte de dragoste, întâia noapte de război de Camil Petrescu (1930)
Modernismul (în proză)	Roman al experienței, roman	Maitreyi de Mircea Eliade (1933)

	modern, exotic (subiectiv)/ Genul epic	
Realism	Roman interbelic realist de tip obiectiv/Genul epic	<i>Ion</i> de Liviu Rebreanu (1920)
Realism, Balzacianism (Depășește realismul clasic prin elemente ce țin de modernitate, de exemplu: spiritul critic și polemic, ambiguitatea personajelor, tehnici moderne de caracterizare în portretizarea Otiliei: comportamentismul și reflectarea poliedrică).	Roman realist-balzacian (obiectiv)/Genul epic	<i>Enigma Otiliei</i> de George Călinescu (1938)
Realism, Tradiționalism	Roman tradiționalist, realist-mitic (obiectiv)	<i>Baltagul</i> de Mihail Sadoveanu (1930)
Dramaturgia în perioada interbelică (Observație: în programa de bac pentru profilul umanist și pedagogic apare la dramaturgie specia „dramă”)	Dramă; Dramă de idei/Genul dramatic	<i>Jocul ielelor</i> de Camil Petrescu (1919)
Literatura română în secolul al XX-lea		
4. Perioada postbelică		
Curentul cultural/literar; Orientare tematică	Specia literară/genul literar	Titlul operei, titlul studiului cultural/literar, autorul
Neorealismul/Realismul postbelic	Romanul postbelic, realist, obiectiv/Genul epic	<i>Moromeții</i> de Marin Preda (este alcătuit din două volume, publicate la doisprezece ani distanță: în 1955, volumul I, iar în 1967, volumul al II-lea).
*Observație: pentru profilul umanist și pedagogic este	Romanul postbelic, realist, criticul literar Nicolae Manolescu	<i>Cel mai iubit dintre pământeni</i> de Marin Preda (1980)

precizat în programa de bac: un roman scris între 1960-1980 De exemplu: Neorealismul/Realismul postbelic	îl consideră „un roman complet: social, politic, sentimental, ideologic, psihologic, esistic, senzațional și polițist, frescă a unei lumi și analiză a unui eșec în dragoste, cronică de familie și spovedanie a unui învins.”	Sau Moromeții (cu accent pe volumul al II-lea scris în 1967)
*Observație: pentru profilul umanist și pedagogic este precizat în programa de bac: un roman scris după 1980 De exemplu: Postmodernism	Romanul postmodern, diversitatea discursului epic/Genul epic	<i>Zmeura de câmpie</i> de Mircea Nedelciu (1984)
Neomodernismul (poezia postbelică)	Genul liric	<i>Leoaică tânără, iubirea</i> de Nichita Stănescu (a apărut în volumul <i>O viziune a sentimentelor</i> , 1964) sau <i>În dulcele stil clasic</i> de Nichita Stănescu (1970)
Teatrul postbelic, modern	Subintitulată „tragedie în patru tablouri” este o parabolă dramatică, o dramă modernă, un monolog care cultivă alegoria și metafora/genul dramatic	<i>Iona</i> de Marin Sorescu (publicată în 1968, piesa este inclusă ulterior, alături de <i>Paracliserul</i> și <i>Matca</i> , în trilogia dramatică <i>Setea muntelui de sare</i>)
Postmodernismul	Poem (epopee postmodernă) Poem	Levantul de Mircea Cărtărescu (1990) sau Ciocnirea de Mircea Cărtărescu (volumul <i>Totul</i> , 1985)

Observație:

-Obligatoriul câte un text studiat din opera **autorilor canonici**: Mihai Eminescu, Ion Creangă, Ion Luca Caragiale, Titu Maiorescu, Ioan Slavici, George Bacovia, Lucian Blaga, Tudor Arghezi, Ion Barbu, Mihail Sadoveanu, Liviu Rebreanu, Camil Petrescu, George Călinescu, Eugen Lovinescu, Marin Preda, Nichita Stănescu, Marin Sorescu.

Tabel sintetic privind perioadele/curentele/tendențele culturale prevăzute în programa de bacalaureat

Filiera teoretică - profil umanist Filiera vocațională - profil pedagogic	Filiera teoretică - profil real Filiera tehnologică - toate profilurile și specializările Filiera vocațională - toate profilurile și specializările (cu excepția profilului pedagogic)
<p>1. – fundamente ale culturii române (originile și evoluția limbii române)</p> <p>2. – perioada veche (formarea conștiinței istorice): de exemplu cronicarii moldoveni – Grogore Ureche, Miron Costin, Ion Neculce</p> <p>3. – curente culturale/literare în secolele XVII-XVIII: umanismul (reprezentanți: Antim Ivireanul, Dimitrie Cantemir; cronicarii moldoveni) și iluminismul (Școala Ardeleană reprezentanți: Samuil Micu-Klein, Gheorghe Șincai, Petru Maior, Ion Budai-Deleanu)</p> <p>4. – perioada modernă:</p> <p>a. secolul al XIX-lea – începutul secolului al XX-lea (perioada pașoptistă; România, între Occident și Orient; criticismul junimist)</p> <p>b. curente culturale/literare în secolul al XIX-lea – începutul secolului al XX-lea (romantismul, realismul, simbolismul, prelungiri ale romantismului și clasicismului)</p> <p>c. perioada interbelică (orientări tematice în romanul interbelic, tipuri de roman: psihologic și al experienței; poezia interbelică, diversitate tematică, stilistică și de viziune; curente culturale/literare în perioada interbelică: modernism, tradiționalism; orientări avangardiste, identitate culturală în context european)</p> <p>d. perioada postbelică (tipuri de roman în perioada postbelică, un roman scris între 1960-1980, un roman scris după 1980; poezia în perioada postbelică-neomodernismul; teatrul în perioada postbelică; curente culturale/literare: postmodernismul)</p> <p>– curente culturale/literare românești în context european</p>	<p>1.– curente culturale/literare în secolele XVII-XVIII: umanismul (reprezentanți: Antim Ivireanul, Dimitrie Cantemir; cronicarii moldoveni) și iluminismul (Școala Ardeleană reprezentanți: Samuil Micu-Klein, Gheorghe Șincai, Petru Maior, Ion Budai-Deleanu)</p> <p>2.– perioada modernă:</p> <p>a. secolul al XIX-lea – începutul secolului al XX-lea (perioada pașoptistă; criticismul junimist)</p> <p>b. curente culturale/literare în secolul al XIX-lea – începutul secolului al XX-lea (romantismul, realismul, simbolismul)</p> <p>c. perioada interbelică (orientări tematice în romanul interbelic, tipuri de roman: psihologic și al experienței; poezia interbelică, diversitate tematică, stilistică și de viziune; curente culturale/literare în perioada interbelică: modernism, tradiționalism; identitate culturală în context european)</p> <p>d. perioada postbelică (romanul postbelic, poezia în perioada postbelică-neomodernismul, teatrul în perioada postbelică; curente culturale/literare: postmodernismul)</p>